

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1997 - 1998 (*)

24 JUNI 1998

WETSVOORSTEL

**betreffende de maximumtermijnen
voor de uitkering van
schadevergoedingen door
verzekeraars bij letselongevallen
in het verkeer**

(Ingediend door de heer Jos Ansoms)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De jongste decennia heeft zich een diepgaande mentaliteitswijziging voorgedaan bij de bevolking. Zo eist de consument (terecht) zijn rechten op tegenover de in zijn ogen grote en machtige groeperingen. Als individu staat hij daarbij in een zwakke positie en moet hij door de wet (en door allerlei instellingen zoals ombudsdiensten) beschermd worden.

Deze tendens is de jongste tijd ook sterk op de voorgrond getreden bij justitie; onder meer de bevordering van de «klantvriendelijkheid» door de oprichting van justitiehuisen en de invoering van een externe controle op de kwaliteit van de werking van het justitiële apparaat moeten in deze context gesitueerd worden.

Bovendien eist de samenleving in toenemende mate dat «het slachtoffer» een betere opvang en rechtsbescherming krijgt. De initiatieven betreffende slachtofferhulp zijn een fenomeen van de jaren ne-

(*) Vierde zitting van de 49ste zittingsperiode

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1997 - 1998 (*)

24 JUIN 1998

PROPOSITION DE LOI

**relative aux délais maximums
dans lesquels l'assureur est tenu
d'indemniser les dommages
résultant de lésions corporelles
subies lors d'un accident
de la circulation**

(Déposée par M. Jos Ansoms)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Au cours des dernières décennies, un profond changement de mentalité s'est opéré au sein de la population. C'est ainsi que le consommateur revendique (à juste titre) ses droits à l'égard de groupements qu'il considère comme importants et puissants. En tant qu'individu, il se trouve à cet égard en position d'infériorité, de sorte qu'il doit être protégé par la loi (et par des institutions de toute nature telles que les services de médiation).

Depuis peu, cette tendance s'est également affirmée avec force dans le domaine de la justice; c'est dans ce contexte qu'il faut situer notamment les efforts déployés en vue de rendre la justice plus proche des justiciables par la création des maisons de justice et l'instauration d'un contrôle qualitatif externe du fonctionnement de l'appareil judiciaire.

La collectivité exige en outre de plus en plus résolument que «la victime» bénéficie d'un meilleur accueil et d'une protection juridique accrue. Si les initiatives en matière d'aide aux victimes sont un

(*) Quatrième session de la 49ème législature

gentig. Maar de thematiek van het slachtoffer is in een stroomversnelling gekomen naar aanleiding van de maatschappelijke beroering rond de vermiste en vermoorde kinderen en begint stilaan vorm te krijgen in (de werking van) het gerechtelijk apparaat.

Deze mentaliteitswijziging verklaart ook de groeiende maatschappelijke aandacht voor verkeersslachtoffers. Vanzelfsprekend moet het verkeersveiligheidsbeleid zich in eerste instantie richten op de preventie via maatregelen inzake verkeersgedrag, voertuig en infrastructuur. Maar zelfs het doeltreffendste beleid kan nooit voorkomen dat het verkeer een zware tol blijft eisen. Bijgevolg zou het beleid onvolkomen zijn als niet de gepaste maatregelen werden genomen om de pijnlijke gevolgen van ongevallen zoveel mogelijk te humaniseren.

Een belangrijk onderdeel van dit slachtofferbeleid is -naast een degelijke medische en psycho-sociale opvang van de slachtoffers en hun na- of naastbestaanden en een aangepaste justitiële afwikkeling- de vergoeding voor de geleden lichamelijke, morele en materiële schade. Met dit doel werd de verplichte aansprakelijkheidsverzekering voor motorvoertuigen ingevoerd. De wet die daarvan de concrete vormgeving vormt, heeft ondertussen haar maatschappelijke noodzaak overduidelijk bewezen. Ze werd bovendien ook aangepast en verbeterd. Zo werd bij artikel 29*bis* een (weliswaar nog voor verbetering vatbare) automatische vergoeding voor de lichamelijke en morele schade ingevoerd voor zwakke weggebruikers die bij een verkeersongeval worden betrokken.

Nu willen wij een volgende stap zetten die niet alleen betrekking heeft op de zwakke weggebruikers, maar op alle verkeersdeelnemers. Het is een oud zeer, onlangs nog aangeklaagd door een gezaghebbende consumentenorganisatie, dat de uitbetaling van de schadevergoeding aan slachtoffers van een ongeval met zware lichamelijke letsels zeer lang kan aanslepen. Sommige slachtoffers moeten drie jaar of langer wachten alvorens ze een vergoeding ontvangen. Bovendien hebben ze ondertussen veelal een lang parcours voor verschillende rechtbanken moeten doorlopen.

Die traagheid heeft meerdere oorzaken.

Een van de oorzaken is de werking van ons rechtssysteem - de traagheid in de doorzending van de processen-verbaal door de parketten naar de verzeke-
raars. Hiervoor is een oplossing in de maak bij het college van procureurs-generaal: het systeem «trans-
pv», dat een omkering inhoudt van de huidige toe-

phénomène des années nonante, la problématique de la victime en tant que telle s'est trouvée projetée au centre des préoccupations par suite de l'émotion provoquée au sein de la société par l'affaire des enfants disparus et assassinés, les éléments permettant d'y répondre commencent peu à peu à se mettre en place au sein de l'appareil judiciaire.

Ce changement de mentalité explique également l'attention croissante que la société porte aux victimes d'accidents de la circulation. Il va sans dire que la politique en matière de sécurité routière doit avoir un caractère essentiellement préventif et privilégie par conséquent les mesures en matière de comportement au volant, de sécurité des véhicules et d'infrastructure. Mais même la politique la plus efficace dans ce domaine ne permettra jamais d'éviter que la circulation routière continue d'exiger un lourd tribut. Cette politique serait par conséquent imparfaite si l'on ne prenait pas les mesures adéquates pour apporter la solution la plus humaine possible aux conséquences pénibles des accidents de la route.

L'indemnisation des dommages corporels, moraux et matériels subis constitue - outre un accueil de qualité des victimes et de leurs proches sur les plans médical et psychosocial - un volet important de cette politique d'aide aux victimes. C'est dans cette optique qu'a été instaurée l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs. La loi qui organise cette assurance a fourni la preuve éclatante de son utilité sociale. Elle a en outre été adaptée et améliorée. C'est ainsi qu'y a été inséré un article 29*bis* (susceptible, il est vrai, d'être encore amélioré) instaurant l'indemnisation automatique des dommages corporels et moraux subis par les usagers vulnérables impliqués dans un accident de la circulation.

Nous souhaitons à présent prendre une mesure qui va plus loin, en ce sens qu'elle ne concerne plus uniquement les usagers les plus vulnérables, mais tous ceux qui prennent part à la circulation routière. Le fait que les victimes doivent parfois attendre très longtemps le paiement de l'indemnité après un accident ayant causé de graves dommages corporels n'est pas nouveau et a encore été incriminé récemment par une organisation de défense des consommateurs faisant autorité. Certaines victimes doivent attendre trois ans ou plus avant de percevoir une indemnité et ont, de surcroît, généralement dû mener entre-temps une longue procédure devant plusieurs juridictions.

Cette lenteur a plusieurs causes.

L'une de celles-ci est le fonctionnement de notre système judiciaire - la lenteur avec laquelle les parquets transmettent les procès-verbaux aux assureurs. Le collège des procureurs généraux élabore actuellement une solution en la matière: le système «trans-
pv», qui constitue un renversement de la situation

stand. Nu is het proces-verbaal geheim tenzij het parket het vrijgeeft. In het systeem «trans-pv» zou het proces-verbaal voor de verzekeraar toegankelijk zijn, tenzij het parket redenen heeft tot geheimhouding.

Een tweede factor van vertraging ligt bij de medische experten, die deels overbelast zijn, maar deels ook zelf aan de basis liggen van vertraging.

Een derde factor is het beleid dat door sommige verzekeraars wordt gevoerd. Een van de knelpunten is immers dat sommige verzekeraars te lage vergoedingen aan de slachtoffers voorstellen, waardoor deze quasi gedwongen worden dure en langdurige gerechtshandelingen te beginnen.

Met dit voorstel beogen we de periode tussen het ongeval en het effectief verkrijgen van de vergoeding door het slachtoffer aanzienlijk te verkorten. De toekenning en uitbetaling van vergoedingen door verzekeringsmaatschappijen worden aan strikte termijnen gebonden. Wanneer verzekeringsmaatschappijen zich niet aan deze termijnen houden of kennelijk te lage vergoedingen voorstellen, worden zij hiervoor gestraft. De invoering van zulke vaste termijnen is overigens niet zo nieuw als wel gedacht: ze bestaan in ons land reeds langer voor de brandverzekering; drie maanden na het verslag van de expert moet een voorstel van schadevergoeding geformuleerd worden.

Bovendien bestaan reeds vrijwillige conventies in de wereld van de verzekeringsondernemingen. Wij vermelden hier de versnelde uitbetaling bij kettingbotsingen en de overeenkomst binnen de Beroepsvereniging van verzekeringsondernemingen (BVVO) voor de versnelde vergoeding van lichamelijke letsels en de multilaterale overeenkomst van voorlopige regeling (VVLL/MOVR-conventie). Deze vrijwillige conventie van de BVVO vormt het uitgangspunt van dit wetsvoorstel.

Overigens hebben bepaalde verzekeraars zelf voorgesteld bij wet een verplichte versnelde regeling in te voeren. Zulke versnelde regeling is ook in het belang van de verzekeraars zelf; ze vermijdt dossierkosten. Ten slotte moet iedere waarnemer toegeven dat deze vrijwillige conventies beperkingen hebben. Zij binden enkel diegenen die tot de conventie zijn toegetreden. Dat betekent dat een aantal binnenlandse verzekeraars buiten deze regeling vallen. Ook de buitenlandse verzekeraars, die in de Europese context (het toenemend internationaal wegverkeer en de groeiende rol van buitenlandse verzekeraars op de binnenlandse markt) een steeds belangrijkere rol gaan spelen, de makelaars en de slachtoffers zelf zijn niet gebonden door deze overeenkomst. Deze conven-

actuelle. A l'heure actuelle, le procès-verbal est confidentiel, à moins que le parquet ne le mette à disposition. Dans le système «trans-pv», l'assureur aurait accès au procès-verbal, à moins que le parquet ait des raisons de maintenir le secret.

Les experts médicaux, qui sont quelquefois surchargés il est vrai, mais qui sont aussi en partie responsables des lenteurs, constituent un deuxième facteur de retard.

La troisième cause se situe au niveau de la politique menée par certains assureurs. Un des problèmes réside, en effet, dans le fait que certains assureurs proposent des indemnités trop faibles aux victimes, de sorte que celles-ci sont quasi contraintes d'entamer de longues et onéreuses procédures.

La présente proposition a pour objet de raccourcir sensiblement le délai entre l'accident et le moment où la victime perçoit l'indemnité. L'octroi et le paiement des indemnités par les compagnies d'assurances sont soumis à des délais stricts. Les compagnies d'assurances qui ne respectent pas ces délais ou proposent des indemnités manifestement trop faibles sont passibles de sanctions. L'instauration de délais de rigueur n'aurait d'ailleurs rien de neuf. Il existe depuis longtemps de tels délais en matière d'assurance-incendie: une proposition d'indemnisation doit être formulée dans les trois mois du dépôt du rapport d'expertise.

Il existe par ailleurs déjà des conventions volontaires dans le secteur des compagnies d'assurances. Mentionnons en l'occurrence l'indemnisation accélérée en cas de collisions en chaîne et la convention, conclue au sein de l'Union professionnelle des entreprises d'assurances (UPEA), d'indemnisation accélérée des dommages corporels et la convention multilatérale de règlement provisoire (IADC/CMRP). La présente proposition de loi s'inspire de cette convention volontaire de l'UPEA.

Ce sont du reste certains assureurs qui ont eux-mêmes proposé d'imposer, par le biais d'une loi, un règlement accéléré. Les assureurs y trouvent également leur compte, puisque ce règlement accéléré réduit les frais de dossier. Enfin, tout observateur admettra que ces conventions volontaires ont leurs limites. Elles n'engagent que ceux qui y ont adhéré, ce qui signifie qu'un certain nombre d'assureurs belges ne sont pas concernés. De même, les assureurs étrangers, qui joueront un rôle de plus en plus important dans le contexte européen (l'intensification du trafic routier international et le rôle croissant des assureurs étrangers sur le marché intérieur), les courtiers et les victimes elles-mêmes ne sont pas liés par cette convention. Qui plus est, celle-ci ne prévoit pas

tie voorziet bovendien niet in een schadevergoeding voor het slachtoffers bij niet-naleving van de termijnen of bij een kennelijk onvoldoende vergoedingsvoorstel.

Dit voorstel wil een verantwoorde snellere schadevergoeding voor lichamelijk letsel vastleggen. Daarin worden vaste termijnen bepaald, 6 maanden na het ongeval in geval van overlijden van het slachtoffer en 3 maanden nadat de consolidatie van de toestand van het slachtoffer is ingetreden. Indien zulks op deze termijn nog niet mogelijk is, moet de verzekeraar beginnen met redelijke voorschotten waarmee onder meer de reeds bekende schade moet worden vergoed. Wat de sanctie betreft: indien de verzekeraar zich niet aan deze termijnen houdt of een te laag vergoedingsvoorstel doet, wordt aan het slachtoffer of zijn rechthebbende een verhoogde intrest toegekend.

Dit wetsvoorstel heeft geen betrekking op de regeling van materiële schade. Deze aangelegenheid wordt immers geregeld door een conventie tussen de verzekeraars en de uitkering van deze schadevergoeding levert op dit ogenblik geen noemenswaardige problemen op. Met andere woorden, er wordt impliciet van uitgegaan dat de vergoeding voor de stoffelijke schade zelfs vlugger geregeld zal zijn indien deze aangelegenheid niet wordt geïntegreerd in de schadevergoeding voor de andere vormen van schade.

J. ANSOMS

d'indemnisation pour la victime en cas de non-respect des délais ou en cas de proposition d'indemnisation manifestement insuffisante.

La présente proposition de loi vise à instaurer une indemnisation accélérée raisonnable des dommages corporels. Elle prévoit des délais fixes, à savoir six mois après l'accident en cas de décès de la victime et trois mois après consolidation de l'état de la victime. Si l'indemnisation est toujours impossible dans ces délais, l'assureur doit commencer à accorder des avances raisonnables destinées à indemniser notamment les dommages déjà reconnus. On sanctionnera l'assureur qui ne respecte pas ces délais ou dont la proposition d'indemnisation est insuffisante en accordant un intérêt majoré à la victime ou à ses ayants droit.

La présente proposition de loi ne vise pas le règlement des dommages matériels. Cette matière est en effet réglée par une convention entre les assureurs et le paiement de cette indemnisation ne pose actuellement aucun problème notable. En d'autres termes, on considère implicitement que l'indemnisation des dommages matériels sera même réglée plus rapidement si cette matière n'est pas intégrée à l'indemnisation des autres formes de dommages.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In hoofdstuk IV van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen wordt onder een afdeling III (*nieuw*), met als opschrift «Termijnen voor de uitbetaling van vergoedingen voor niet-stoffelijke schade», een artikel 19*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 19*bis*. § 1. In geval van overlijden ten gevolge van een ongeval en voor zover de benadeelde binnen een redelijke termijn en volgens de door de Koning bepaalde regels alle nuttige inlichtingen verstrekt, doet de verzekeraar aan de benadeelde binnen 6 maanden na het overlijden een definitief vergoedingsvoorstel voor alle geleden schade met uitzondering van de stoffelijke schade.

§ 2. In geval van lichamelijk letsel ten gevolge van een ongeval en voor zover de benadeelde binnen een redelijke termijn en volgens de door de Koning bepaalde regels alle nuttige inlichtingen verstrekt, doet de verzekeraar aan de benadeelde binnen 3 maanden nadat hij van de consolidatie van diens toestand in kennis werd gesteld, een definitief vergoedingsvoorstel voor alle geleden schade met uitzondering van de stoffelijke schade.

§ 3. Indien de consolidatie van de toestand van de benadeelde drie maanden na het ongeval niet is ingetreden, keert de verzekeraar een voorschot uit waarbij rekening gehouden wordt met de aard van de letsels, het ondergane leed, het nadeel van de reeds verstreken periodes van tijdelijke ongeschiktheid en de reeds gemaakte kosten, alsmede met het meest waarschijnlijke nadeel voor een periode van een of drie maanden die volgens de aard van de letsels kan worden hernieuwd.

§ 4. Indien de rechthebbende het definitief vergoedingsvoorstel aanvaardt, betaalt de verzekeraar de vergoeding binnen een maand na de aanvaarding.

Indien de benadeelde het definitief vergoedingsvoorstel weigert, keert de verzekeraar binnen een termijn van een maand, volgend op deze weigering, een voorschot uit dat de voortzetting van de onderhandelingen mogelijk maakt en waarbij rekening gehouden wordt met de bepalingen van § 3.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans le chapitre IV de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, il est inséré, sous une section 3 (*nouvelle*) intitulée «Délais de paiement des indemnités pour dommages non matériels», un article 19*bis*, libellé comme suit:

«Art. 19*bis*. § 1er. En cas de décès résultant d'un accident et pour autant que la personne lésée fournisse tous les renseignements utiles dans un délai raisonnable et conformément aux règles déterminées par le Roi, l'assureur fait à la personne lésée, dans les six mois qui suivent le décès, une proposition définitive d'indemnisation de tous les dommages subis, à l'exception des dommages matériels.

§ 2. En cas de lésion corporelle résultant d'un accident et pour autant que la personne lésée fournisse tous les renseignements utiles dans un délai raisonnable et conformément aux règles déterminées par le Roi, l'assureur fait à la personne lésée, dans les trois mois qui suivent le moment où il a été avisé de la consolidation de l'état de celle-ci, une proposition définitive d'indemnisation de tous les dommages subis, à l'exception des dommages matériels.

§ 3. Si l'état de la personne lésée ne s'est pas consolidé trois mois après l'accident, l'assureur verse une avance en tenant compte de la nature des lésions, de la douleur subie, du préjudice découlant des périodes d'incapacité temporaire déjà écoulées et des frais déjà exposés, ainsi que du préjudice le plus probable pour une période d'un ou trois mois, renouvelable en fonction de la nature des lésions.

§ 4. Si l'ayant droit accepte la proposition définitive d'indemnisation, l'assureur paie l'indemnité dans le mois qui suit l'acceptation.

Si la personne lésée refuse la proposition définitive d'indemnisation, l'assureur verse, dans le mois qui suit ce refus, une avance qui permet de poursuivre les négociations, et ce, en tenant compte des dispositions du § 3.

§ 5. De Koning bepaalt de nadere regels die gelden bij twijfel over de aansprakelijkheid van de verzekerde of over de verzekeringsdekking van de benadeelde.

§ 6. Wanneer verschillende voertuigen bij het ongeval betrokken zijn of wanneer er verschillende verzekeraars zijn, wordt het voorstel van vergoeding of de uitkering van de voorschotten gedaan door de verzekeraar die gemandateerd is door de andere verzekeraars.

§ 7. Indien de termijnen, bepaald in dit artikel, door de verzekeraar zonder geldige reden overschreden worden, is de verschuldigde interest gelijk aan het dubbel van de wettelijke interest.

Indien de rechtbank die de schadevergoeding vaststelt, oordeelt dat het definitief vergoedingsvoorstel kennelijk onvoldoende was, is de verschuldigde interest op het verschil tussen de door de rechtbank vastgestelde schadevergoeding en het definitief vergoedingsvoorstel van de verzekeraar gelijk aan het dubbel van de wettelijke interest.

Indien de rechtbank die de schadevergoeding vaststelt, oordeelt dat het voorschot kennelijk onvoldoende was in het licht van de criteria bepaald in § 3, is de verschuldigde interest op het verschil tussen het door de rechtbank vastgestelde en het door de verzekeraar uitgekeerde voorschot gelijk aan het dubbel van de wettelijke interest.

De verdubbeling van de wettelijke interest heeft steeds betrekking op de periode die aanvangt bij het verstrijken van de door deze wet vastgelegde termijn en die eindigt op het ogenblik van de uitbetaling.

§ 8. De bepalingen van dit artikel zijn ook van toepassing op verkeersongevallen waarbij motorrijtuigen zijn betrokken die krachtens artikel 10 van deze wet vrijgesteld zijn van de verzekeringsverplichting en op verkeersongevallen waarbij het Motorwaarborgfonds dient op te treden.

§ 9. De gesubrogeerde derden die uit hoofde van de sociale wetgeving, de arbeidsongevallenwetgeving of elk ander verzekeringscontract gehouden zijn aan de benadeelde prestaties uit te keren, alsook de OCMW's, kunnen zich niet beroepen op de bepalingen van dit artikel.».

24 april 1998

J. ANSOMS
S. CREYF
C. MOORS
L. WILLEMS

§ 5. Le Roi fixe les modalités applicables lorsqu'il y a un doute quant à la responsabilité de l'assuré ou à la couverture d'assurance de la personne lésée.

§ 6. Lorsque plusieurs véhicules sont impliqués dans l'accident ou qu'il y a plusieurs assureurs, la proposition d'indemnisation est faite ou les acomptes sont versés par l'assureur mandaté par les autres assureurs.

§ 7. Si l'assureur dépasse, sans motif valable, les délais prévus par le présent article, l'intérêt dû est égal au double de l'intérêt légal.

Si le tribunal qui fixe l'indemnité due juge que la proposition d'indemnisation définitive était manifestement insuffisante, l'intérêt dû sur la différence entre l'indemnité fixée par le tribunal et la proposition d'indemnisation définitive de l'assureur est égal au double de l'intérêt légal.

Si le tribunal qui fixe l'indemnité due juge que l'acompte était manifestement insuffisant à la lumière des critères prévus au § 3, l'intérêt dû sur la différence entre l'acompte fixé par le tribunal et celui versé par l'assureur est égal au double de l'intérêt légal.

Le doublement de l'intérêt légal porte toujours sur la période qui prend cours à l'expiration du délai prévu par la présente loi et qui prend fin au moment du paiement.

§ 8. Les dispositions du présent article s'appliquent également aux accidents de la circulation impliquant des véhicules automoteurs qui sont exemptés de l'obligation d'assurance en vertu de l'article 10 de la présente loi, ainsi qu'aux accidents de la circulation requérant l'intervention du Fonds commun de garantie automobile.

§ 9. Les tiers subrogés qui, en vertu de la législation sociale, de la législation relative aux accidents du travail ou de tout autre contrat d'assurance, sont tenus au paiement de prestations à la personne lésée, de même que les CPAS, ne peuvent se prévaloir des dispositions du présent article.».

24 avril 1998